

**SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI
NAUKOWEJ AUSTRALIA WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE.
MIĘDZY AZJĄ, AMERYKĄ I EUROPEJĄ
(KRAKÓW, 26–27 LISTOPADA 2010 ROKU)**

O kulturze, historii i polityce australijskiej debatowano w trakcie międzynarodowej konferencji naukowej pt. *Australia we współczesnym świecie. Między Azją, Ameryką i Europą*, która odbyła się w dniach 26–27 listopada 2010 roku w Krakowie. Projekt spotkał się z zainteresowaniem ze strony instytucji państwowych, naukowców zajmujących się Australią i Oceanią oraz sympatyków tego regionu świata. Towarzystwo Naukowe Australii, Nowej Zelandii i Oceanii przy współpracy z Ambasadą Australii w Polsce, Instytutem Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ, Sekcją Historii Australii i Oceanii Koła Naukowego Historyków Studentów UJ oraz Biblioteką Jagiellońską i Towarzystwem Doktorantów UJ zorganizowało ten dwudniowy projekt, by zaprezentować słuchaczom, jak złożona jest kwestia stosunków społecznych na kontynencie australijskim.

Konferencję uświetniły swoją obecnością: Ambasador Australii w Polsce Ruth Pearce oraz Zastępca Szefa Misji Nowej Zelandii w Polsce Loveday Kempthorne. Podczas obrad zostały zaprezentowane referaty przygotowane przez przedstawicieli różnych ośrodków naukowych – m.in. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. J. Tischnera w Krakowie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Łódzkiego oraz Akademii Świętokrzyskiej.

Niezwykle ciekawy wykład Evana Williama poruszył problem prezentacji australijskiej wielokulturowości w mediach. To temat tym bardziej palący, że Australia wita z otwartymi ramionami legalnych imigrantów, a jednocześnie pozostali przybysze są tam szykanowani i trafiają do obozów dla poszukujących azylu. Co więcej – sam rząd australijski (zarówno tworzony wcześniej przez Partię Liberalną, jak i obecnie przez Partię Pracy) niejednokrotnie zajmował w mediach niejednołite stanowisko wobec multikulturalizmu. Postrzeganie wielokulturowości zdominowało towarzyszącą prezentacjom dyskusję, w której – co niezwykle cenne – zabierali głos i Australijczycy, i Polacy.

Mało znanym faktem jest również to, że Australia posiada jedno z największych na świecie złóż uranu, które prawie w całości są przeznaczane na eksport (dostarczane do Projektu Manhattan, a w latach 80. sprzedawane Francji – mimo braku podpisania przez nią układu o nieprolifracji broni jądrowej (NPT)). Uran nie jest jednak dostępny dla Indii – wyjaśnienie tej zagadki politycznej przedstawiła Aleksandra Jaskólska, wskazując, że premier Kevin Rudd uzależnił tę sprzedaż od podpisania przez Indie NPT. Wygranie ostatnich sierpniowych wyborów przez Partię Pracy nie ułatwi szybkiego podpisania porozumienia. Warto jednak wskazać, że w Australii rośnie grupa poparcia dla sprzedaży

uranu Indiom, której argumenty odwołują się m.in. do ochrony środowiska (energia atomowa jest dużo bardziej korzystna dla środowiska niż wykorzystywanie węgla, kupowanego w dużych ilościach przez Indie od Australii), korzyści biznesowych, ocieplenia stosunków między państwami. Sprzedaż uranu może także zniwelować napięcia, jakie powstały między krajami wskutek ataków na indyjskich studentów.

Uczestnicy konferencji mieli również przyjemność poznać Marka Krawczyńskiego – wybitnego architekta i pianistę, który ma w swoim dorobku zawodowym ważne projekty zrealizowane na terenie Australii. Laureat licznych wyróżnień i nagród opowiadał m.in. o rozbudowie Muzeum Australii i Opery w Sydney, wpływie Igrzysk Olimpijskich w Melbourne w 1956 roku na rozwój architektury południowo-wschodniej części kraju, trudnościach technicznych, jakie napotykały duże projekty, takie jak budowa Harbour Bridge (most ma 1149 metrów długości, a jego najwyższy punkt znajduje się 134 metry nad poziomem zatoki Port Jackson) czy stworzenie systemu elektrowni wodnych w Górach Śnieżnych. Jednym z podstawowych wyzwań, przed którymi stoi wielokulturowa Australia, jest integracja jej mieszkańców i wytworzenie w nich poczucia przynależności do jednego państwa, pomimo różnorodności etnicznej i religijnej charakteryzującej to społeczeństwo – a wielkie projekty architektoniczne czy organizacja zawodów sportowych odgrywają kluczową rolę w rozwoju narodu i kultury australijskiej.

W latach 1910–1970 na podstawie oficjalnego rządowego rozporządzenia tysiące aborygeńskich dzieci zostało odseparowanych od swoich rodzin. Zagadnienie *Stolen generation* – czarnej karty australijskiej historii – zostało ukazane w zaprezentowanym w trakcie konferencji filmie Phillipa Noyce’a pt. *Polowanie na króliki*. Przejmująca historia ucieczki trzech dziewczynek, oprawiona w klimatyczną muzykę Petera Gabriela i bardzo dobre zdjęcia m.in. Chrostophera Doyle’a, skłaniała do refleksji nad procederem mającym na celu wychowanie „tubylców” na doskonałych służących, pracujących dla białych przybyszów zza oceanu. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem aborygeńskie dzieci i te należące do *half-cast* (czyli ludzie mieszanej krwi) siłą odbierano rodzicom i umieszczano w rządowych instytucjach, które w większości były prowadzone przez księży i zakonnice. Tego typu placówki rozsiano po całym kraju: Moore River w Zachodniej Australii, Doomadgee Aboriginal Mission w Queenslandzie czy Ebenezer Mission w Wiktorii to tylko kilka przykładów. Tego czasu nie da się cofnąć, a żyjący przedstawiciele *Stolen generation* już nigdy nie zjednoczą się ze swoimi rodzinami. Trzeba pamiętać, że kilka lat temu rozpoczęła się kampania mająca na celu zmuszenie rządu australijskiego do wygłoszenia oficjalnych przeprosin. W 1997 roku ówczesny premier John Howard odmówił ogłoszenia jakiegokolwiek rządowej deklaracji, jeśli chodzi o ten temat, argumentując, że aktualny rząd nie ponosi odpowiedzialności za błędy popełnione przez poprzedników. Premier nie zmienił zdania, nawet kiedy krytycy wytknęli mu, że w latach 60., kiedy jeszcze obowiązywała ustawa rządowa z początku wieku, był już członkiem rządu. Dopiero 13 lutego 2008 roku nowo wybrany premier rządu federalnego Kevin Rudd przeprosił w imieniu władz za wyrządzone szkody.

W trakcie konferencji oprócz prelekcji, dyskusji i pokazów filmowych, opatrzonych naukowym komentarzem, była również możliwość poznania australijskiej kuchni. Ta tradycyjna bazowała na angielskich potrawach przywiezionych przez emigrantów i zesłańców z Anglii. W czasie ostatnich trzydziestu lat w kuchni australijskiej zaszły duże zmiany związane głównie z polityką wielokulturowości i otwarciem kraju na przy-

byszów z zewnątrz. Trudno jednak mówić o typowych daniach, bo przybywający do Australii imigranci przywozili z sobą багаż doświadczeń – również tych kulinarnych. Podczas poczęstunku nie zabrakło możliwości degustacji mięsa z kangura i krokodyla, pasztecików (*meat pie*), zielonych jabłek *Granny Smith*, galaretek (*old-fashioned jellies*), musu z owoców morza, kanapek z kultowym *Vegetemite*, torcików *pavlova* czy ciasteczek *anzac* oraz australijskiego wina.

W trakcie konferencji wręczono także nagrody dla laureatów II edycji konkursu wiedzy „Antypody znane – nieznanne”, który był skierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych województwa małopolskiego. Głównym celem konkursu było pobudzenie aktywności młodzieży i rozwój ich wiedzy na temat historii, geografii, etnografii, kulturoznawstwa odległych państw Australii i Oceanii, a zatem zagadnień niekiedy pomijanych bądź traktowanych w sposób pobieżny przez cały okres edukacji szkolnej. Konkurs spotkał się z dużym zainteresowaniem – w pierwszym etapie (przeprowadzonym 11 października 2010 roku w macierzystych szkołach) wzięło udział prawie 300 uczniów z 17 szkół średnich, a do drugiego etapu, który był zorganizowany 10 listopada 2010 roku w Kolegium Śląskim Uniwersytetu Jagiellońskiego, zakwalifikowanych zostało 98 uczniów. Komitet Organizacyjny Konkursu, w skład którego weszli zarówno pracownicy naukowcy (ks. prof. dr hab. Krzysztof Kościelniak oraz dr hab. Jan Lencznarowicz), jak i doktoranci Uniwersytetu Jagiellońskiego (koordynatorem projektu był mgr Dariusz Zdziech, a sekretarzami konkursu mgr Joanna Rzońca oraz mgr Dorota Rajca), uznali poziom prac finałowych (egzamin testowy i esej) za wysoki, wskazujący na uzyskanie dużej wiedzy rzeczowej przez uczniów i umiejętne jej wykorzystanie.

Niewątpliwie udało się zwiększyć zapotrzebowanie na podobne inicjatywy edukacyjne – wielu uczniów i nauczycieli pytało o kolejne edycje konkursu, sami organizatorzy zaś zostali poproszeni o przeprowadzenie cyklu wykładów poświęconych Australii i Oceanii. Prestiż konkursu znacząco podniósł fakt, że podobnie jak w roku poprzednim uzyskał on honorowy patronat Małopolskiego Kuratorium Oświaty, Ambasady Australii w Polsce i Ambasady Nowej Zelandii w Polsce. Przy poparciu oficjalnych przedstawicielstw dyplomatycznych, wraz z rozszerzeniem zasięgu oddziaływania konkursu na całą Małopolskę, utrzymaniem poziomu naukowego i budowaniu wiedzy, która pomaga zrozumieć specyfikę antypodów i istniejące tam szanse, województwo małopolskie zyskuje liczną grupę młodych, ambitnych, przedsiębiorczych i wykształconych osób, które w zmieniającym się globalnym układzie sił będą potrafiły dostrzec nowe perspektywy.

Z niecierpliwością należy oczekiwać pokonferencyjnej publikacji – tym bardziej że naukowe kwestie dotyczące kontynentu australijskiego stosunkowo rzadko są podejmowane w polskiej literaturze przedmiotu. Poniżej prezentujemy listę prelegentów wraz z tytułami ich wystąpień:

1. mgr Evan Williams – *Media representations of Australian Multiculturalism*.
2. dr Katarzyna Szmigiero – *Three visions of madness in contemporary Australian novel*.
3. dr Katarzyna Kwapisz Williams – *Silent voices of Australia: the post-war Australian newcomers and their image of the „Lucky Country”*.
4. dr hab. Jan Lencznarowicz – *Kolonialne źródła australijskiego nacjonalizmu*.
5. mgr Anna Domańska – *Narracje Białej Australii a budowanie tożsamości narodowej na przełomie XIX i XX wieku*.

6. dr Aleksander Dańda – *Monarchia czy kryptorepublika? Głowa czy głowy państwa? Monarcha i generalny gubernator we współczesnym systemie ustrojowym Związku Australijskiego.*

7. mgr Aleksandra Jaskólska – *Stosunki australijsko-indyjskie a perspektywa nuklearnej współpracy.*

8. mgr Martyna Olszowska – *Między wieloma kulturami, między kilkoma generacjami. Kino australijskie przełomu wieków a współczesna wielokulturowość Australii.*

9. mgr Joanna Rzońca – *Białe formy, czarna treść. Aborygeńska twórczość we współczesnej Australii.*

10. mgr Dariusz Zdziech – *Wyspy australijskie – lokalizacja, znaczenie i perspektywy na przyszłość.*

Dorota Rajca

